

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi oikeudesta luovuttaa
valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetun lain
13 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kiven, soran, hiekan, turpeen ja muiden näihin verrattavien maankamaran ainesten ottamista muuhun kuin kotitarvekäyttöön tarkoittavien

oikeuksien myöntämistä valtion maaomaisuuteen koskevat samat edellytykset ja menettelytavat kuin valtion maaomaisuuden luovuttamista.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti sen jälkeen kun eduskunta on hyväksynyt sen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annettu laki (687/78) on valtion maaomaisuuden luovuttamista, vuokralle antamista ja omaisuutta koskevien erityisten oikeuksien myöntämistä sääntelevä yleislaki, johon sisältyvät säännökset luovuttamisen, vuokraamisen ja erityisten oikeuksien myöntämisen yleisistä edellytyksistä sekä päätöksenteossa noudatettavista menettelytavoista.

Erityisten oikeuksien kuten käyttö-, irroittamis-, rasite- ja muiden näihin verrattavien oikeuksien myöntämisen edellytyksistä ja tällöin noudatettavista menettelytavoista säädetään lain 13 §:ssä. Käytännössä valtion maaomaisuuteen myönnettävät erityiset oikeudet ovat usein merkitykseltään vähäisiä, kuten oikeuksia poraajien rakentamiseen, johtojen vetämiseen tai maa-ainesten ottamiseen. Tällaisia oikeuksia saadaan myöntää, jollei se haittaa omaisuuden käyttöä valtion tarkoituksiin eikä vaikeuta luonnonsuojelua tai muinaismuistojen rauhoitusta taikka rakennuslain (370/58) mukaisten kaavojen laatimista tai toteuttamista.

Käytännöllisintä on, että erityisten oikeuksien myöntämisestä päättää se virasto tai laitos, jonka hallinnassa omaisuus on. Tämä koskee myös oikeuksia kiven, soran, hiekan, turpeen tai muiden näihin verrattavien maankamaran ainesten ottamiseen valtion mailta otajan kotitarvekäyttöön. Niissä tapauksissa, joissa maankamaran aineksia kuitenkin luovutetaan kaupallisiin tai muutoin muihin tarkoituksiin kuin otajan kotitarvekäyttöön, päätöksen tekeminen oikeuden myöntämisestä on säädetty asianomaisen ministeriön tehtäväksi ja siten poliittisen ministerivastuun piiriin (13 § 2 mom.).

Lain 13 § ei koske kaivoskivennäisiä. Valtion maaomaisuuteen kuuluvien kivennäislöydösten luovuttamisesta on säädetty erikseen valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia kivennäislöydöksiä sekä niiden hyväksikäyttöä varten tarvittavia maa-alueita annetussa laissa (174/40).

Sanalla "maaomaisuus" tarkoitetaan laissa yhdenmukaisesti hallitusmuodon 74 §:n vastaavan ilmaisen kanssa sekä maa- että vesi-alueita. Maaomaisuuteen rinnastetaan valtiolle

kuuluvat, toisen omistamaa kiinteistöä koskevat pysyvät käyttöoikeudet, kuten vesivoiman käyttöoikeus (1 § 2 mom.). Näin ollen luovuttamista, vuokraamista ja erityisten oikeuksien myöntämistä koskevat lain säännökset sääntelevät valtion omistamien koskitilojen sekä valtion omistamien "koskiosuuksien" samoin kuin valtiolle kuuluvien muiden vesivoiman käyttöoikeuksien luovuttamista, vuokraamista ja erityisten oikeuksien myöntämistä näihin.

2. Ehdotetut muutokset

Joissakin tapauksissa valtion mailta joudutaan luovuttamaan maankamaran aineksia niin suuria määriä, että oikeuden myöntäminen vaikutuksiltaan rinnastuu kysymyksessä olevan valtion alueen luovuttamiseen toisen omaksi. Sen vuoksi ehdotetaan valtioneuvoston oikeuskanslerin oikeusministeriölle tekemään lainsäädäntöaloitteeseen liittyen, että maankamaran aineiden ottamista muuhun kuin kotitarvekäyttöön tarkoittavan oikeuden myöntämisessä olisi noudatettava säännöksiä valtion maaomaisuuden luovuttamisen edellytyksistä, vastikkeesta sekä luovutuksesta päättävästä viranomaisesta.

Muutos merkitsisi muun ohella sitä, että yleislain nojalla saataisiin myöntää maankamaran aineksiin vain sellaisia oikeuksia, joiden nojalla otettavien aineiden arvo on enintään 1 000 000 markkaa (3 § 1 mom. verrattuna oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia annetun asetuksen 1 §:n 1 momenttiin, 701/81). Jos aineiden arvo ylittää 1 000 000 markkaa, oikeus saataisiin myön-

tää vain asiasta säädettyä erityislain nojalla. Arvoltaan enintään 1 000 000 markkaan nousevan oikeuden myöntämisestä päättäisi valtioneuvosto (8 § 1 mom.). Asianomainen ministeriö puolestaan voisi päättää arvoltaan enintään 400 000 markkaan nousevan oikeuden myöntämisestä (8 § 2 mom. verrattuna asetuksen 1 §:n 2 momenttiin, 701/81). Ministeriön esittelystä valtioneuvosto voisi viimeksi mainitussa tapauksessa siirtää ministeriön päätösvaltaa tämän alaiselle valtion virastolle tai laitokselle (8 §:n 2 mom.).

Erityisten oikeuksien myöntäminen tapahtuu lain 13 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla. Käyttöoikeuden myöntäminen valtiolle kuuluvaan vesivoimaan on perusteltua rinnastaa vesivoiman omistusoikeuden luovuttamiseen luovuttamisen edellytyksiä, vastiketta ja päätöksentekijää koskevilta osin. Sen vuoksi ehdotetaan tätä tarkoittava säännös otettavaksi 13 §:n loppuun.

Lakiteknisistä syistä lain 13 § on tarpeen muotoilla kokonaan uudelleen. Samalla pykälän säännöksiä selvennetään eräissä kohdin sen asiasisältöä muuttamatta.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset ja lain voimaantulo

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viivytyksettä sen jälkeen kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia
annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia 31 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (687/78) 13 § näin kuuluvaksi:

13 §

Erityiset oikeudet

Valtion maaomaisuuteen kohdistuvia erityisiä oikeuksia saadaan myöntää, jollei se hait-

taa omaisuuden käyttöä valtion tarkoituksiin eikä vaikeuta 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua suojelua ja rauhoitusta eikä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kaavojen laatimista tai toteuttamista. Erityisten oikeuksien myöntämi-

sestä päättää virasto tai laitos, jonka hallinnassa omaisuus on. Sopimus erityisen oikeuden myöntämisestä on tehtävä kirjallisesti.

Oikeus valtion maaomaisuuden vastikkeettomaan käyttöön saadaan myöntää vain, jos oikeus on vähäinen tai sen myöntämiseen vastikkeetta on muutoin erityisiä syitä.

Kun valtion omaisuuteen myönnettävä erityinen oikeus koskee kiven, soran, hiekan, turpeen tai muiden näihin verrattavien maankamaran aineiden ottamista muuhun kuin koti-

tarvekäyttöön, on oikeuden myöntämisestä voimassa, mitä tässä laissa säädetään valtion maaomaisuuden luovuttamisen edellytyksistä, luovutuksesta perittävästä vastikkeesta sekä luovuttamisesta päättävästä viranomaisesta. Sama koskee käyttöoikeuden myöntämistä valtiolle kuuluvaan vesivoimaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1982

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*

Laki

oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia
annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia 31 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (687/78) 13 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

13 §

Erityiset oikeudet.

Valtion maaomaisuuteen kohdistuvia erityisiä oikeuksia saadaan myöntää, jollei se haittaa omaisuuden käyttöä valtion tarkoituksiin eikä vaikeuta 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua suojelua ja rauhoitusta eikä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kaavojen laatimista tai toteuttamista.

Erityisten oikeuksien myöntämisestä päättää virasto tai laitos, jonka hallinnassa omaisuus on. Kun oikeus koskee kiven, soran, hiekan tai muiden näihin verrattavien maankamaran ainesten ottamista muuhun kuin kotitarvekäyttöön, päätöksen tekee asianomainen ministeriö.

Sopimus erityisen oikeuden myöntämisestä on tehtävä kirjallisesti.

Oikeus valtion maaomaisuuden vastikkeetto-
maan käyttöön saadaan myöntää vain, jos oikeus on vähäinen tai sen myöntämiseen on
muutoin erityisiä syitä.

Ehdotus

13 §

Erityiset oikeudet

Valtion maaomaisuuteen kohdistuvia erityisiä oikeuksia saadaan myöntää, jollei se haittaa omaisuuden käyttöä valtion tarkoituksiin eikä vaikeuta 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua suojelua ja rauhoitusta eikä 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kaavojen laatimista tai toteuttamista. Erityisten oikeuksien myöntämisestä päättää virasto tai laitos, jonka hallinnassa omaisuus on. Sopimus erityisen oikeuden myöntämisestä on tehtävä kirjallisesti.

Oikeus valtion maaomaisuuden vastikkeetto-
maan käyttöön saadaan myöntää vain, jos oikeus on vähäinen tai sen myöntämiseen *vastikkeetta* on muutoin erityisiä syitä.

Kun *valtion omaisuuteen myönnettävä erityinen* oikeus koskee kiven, soran, hiekan, *turpeen* tai muiden näihin verrattavien maankamaran ainesten ottamista muuhun kuin kotitarvekäyttöön, on *oikeuden myöntämisestä voimassa, mitä tässä laissa säädetään valtion maaomaisuuden luovuttamisen edellytyksistä, luovutuksesta perittävästä vastikkeesta sekä luovuttamisesta päättävästä viranomaisesta. Sama* koskee käyttöoikeuden myöntämistä valtiolle kuuluvaan *vesivoimaan*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 _____